

två fotografer

Folkhemmets flanör och
modernismens blomstersmyckare

Vårsol på Konserthustrappan.
Foto: Herbert Lindgren, 1960. Bilden är beskuren.

Herbert Lindgren och Ingemar Gram har båda av eget intresse med sina kameror dokumenterat Stockholm under 1950-, 60- och 70-talet. Den ena i färg, den andra i svartvitt. De har fotograferat utifrån olika infallsvinklar, intresser och synsätt. Var för sig – men båda med ett starkt och eget formspråk.

Artikelförfattare: Mariann Odelhall

Herbert Lindgren, självporträtt. Stockholms stadsmuseums samlingar. Foto: Herbert Lindgren, 1961.

Flanörfotografen

Herbert Lindgren (1919–1987) anställdes som bokbindare på Albert Bonniers förlag 1943. Han titulerades grafisk formgivare från 1949 och arbetade under de sista 21 åren fram till pensionen som chefsformgivare. Herbert Lindgren formgav många av förlagets böcker under 1960- och 1970-talet och räknas som en av landets absolut främste bokbandskonstnär.

Dessutom var han en hängiven fotograf. Hans motiv kan delas in i fyra kategorier: de privata bilderna, fotografier från Bonniers förlag, Stockholmsbilder och stadens grafiska mönster.

I de privata bilderna står barnen, Mats och Ingvor, och hustrun Maud i centrum. Det är bilder från lågstadiets skolavslutningar, studentexamen,

läsläsning, scouting, jul, konfirmation och semester i fasters hus i Råfsnäs. Genom sitt arbete som grafisk formgivare fick han möjlighet att avporträttera både författare och konstnärer. Jolo (Jan Olof Olsson), Bo Setterlind, Per Anders Fogelström, Bror Hjort, Sven Barthel och Jörn Donner är några av dem som fotograferades.

»Det är bilder från lågstadiets skolavslutningar, studentexamen, läsläsning, scouting, jul, konfirmation och semestrar i fasters hus i Räfsnäs.«

Hamngatan mot Malmkillnads-gatans provisoriska bro framför de fyra första höghusen. Foto: Herbert Lindgren, 1962.

Herbert Lindgren var en flitig flanör-fotograf. Människorna i staden är viktiga motiv i hans bilder och han lyckas komma dem nära med sin kamera utan att vara påträngande. Lindgren dokumenterade stadens förvandling: 50-talets gator, torg och gränder och 60-talets stora förändringar. Citykärnan revs under denna tid och en ny stadskärna byggdes upp. Med kamerans hjälp skildrade han de stora groparna i city, Hötorgsskrapornas tillkomst och byggandet av Sergels torg. Den gamla staden ställs mot den nya i ett stillsamt berättande.

Lindgren dokumenterade också staden ur ett närsynt perspektiv. Gatstenar och järnvägsräls, trådbusstrådar mot himlen samt fönster, fasaddetaljer och människor i myrperspektiv mot gatans stenbeläggning bildar olika grafiska mönster i fotografierna.

Fakta

Herbert Lindgrens ca 2000 svartvita negativ i formatet 6 x 6 cm skänktes till Stads museet av Maud Lindgren 1994. Samtliga negativ är registrerade i Stads museets fotografidatabas.

Under hösten har 1300 negativ ur denna samling skannats med hjälp av ekonomiska medel ur Stockholms stads kompetensfond.

Lördag i Farsta centrum. Foto: Herbert Lindgren, 1962.

Höger: Konfirmanden Ingvor Lindgren i hemmet på Oppundavägen 6, 1962.
Nedan vänster: Mats Lindgren i hemmet, 1960.
Nedan höger: Författaren Jörn Donner på Bonniers förlag, 1962.
Foto: Herbert Lindgren.

Vila på Skeppsbrokajen. Foto: Herbert Lindgren, 1961.

Ingemar Gram på Valdemarsudde, augusti 1968. Stockholms stadsmuseums samlingar. Foto: Ingemar Gram.

Blomsterfotografen

Från början av 1950- talet fram till sin pension 1973 var Ingemar Gram (1908–1986) anställd som trädgårdsmästare vid Stockholms stads gatukontors parkavdelning. I hans fotografier återfinns hans stora intresse för blommor och växter. Anläggningarna av planteringar, dammar, rabatter och krukor i alla storlekar och former finns i bildernas fokus. När det nya Stockholm som växte fram under 1960- och 70-talet smyckades med växter följde kameran med. Gram fotograferade metodiskt och dokumenterade samma platser årstid för årstid, år för år. Några av de återkommande motiven är Hötorgsskrapornas terrasser, Sergels torg, Wenner-Grens Center, Stockholmsterrassen, planteringarna

vid Källhagens Vårdshus samt anläggningen vid Stadsbiblioteket.

Personer och trafik spelar en underordnad roll i Ingemar Grams fotografier. Han är en stilist som stänger ute människor i de välkomponerade bilderna. I undantagsfall finns de med som staffagefigurer i bildernas utkanter. Färg och form var för honom de viktigaste komponenterna och han ställde växters färger och former mot byggnaders. Han förevigade samklang mellan övergångsställets och trafikmärkets gula färg som fortsätter i rabattens gula blommor, eller kontrasterna mellan växternas klara färger och mjuka former mot betongens och glasfasadernas hårda kanter och raka linjer. Många av fotografierna är tagna tidigt på morgonen,

Bolltistlar i Pålssonsparken i hörnet av Långholmogatan och Heleneborgsgatan, september 1967. Foto: Ingemar Gram.

när staden ligger öde och inga människor eller fordon ännu är i rörelse.

Omvälvande händelser såsom högertrafikomläggningen den 1967 ägnade han ringa intresse. Några spårvagnar blev pliktskyldigt fotograferade dagen innan omläggningen. Men det som tidigt på morgonen den 3 september fångade hans intresse var en blomsterurna med bolltistlar.

Fakta

Ingemar Grams ca 13 000 diabilder skänktes till Stadsmuseet 1989 av systersonen Torkel Sternberg. Av dessa har drygt 1700 diabilder ur samlingen registrerats i Stadsmuseets fotografidatabas.

Under hösten 2006 har ca 3000 negativ och diabilder ur dessa samlingar skannats med hjälp av ekonomiska medel ur Stockholms stads kompetensfond.

Trädgårdsterrassen ovanför Hötorgshallen med tredje, fjärde och femte höghuset, maj 1965. Foto: Ingemar Gram.

»Många av fotografierna är tagna tidigt på morgonen, när staden ligger öde och inga människor eller fordon ännu är i rörelse.«

Ovan: Cementurnor med hyacinter på andra höghusets terrass, april 1967.
Höger: Folksamhusets gårdspark med skulpturer av Arne Jones, oktober 1962.
Foto: Ingemar Gram.

Sveaplan med Wenner-Grens Center i morgonljus, maj 1967. Foto: Ingemar Gram.

»När det nya Stockholm som växte fram under 1960- och 70-talet smyckades med växter följde kameran med.«

Ovan: Planteringar på första höghusets trädgårdsterrass, maj 1962.
Vänster: Plantering i Karlavägens allé, juni 1963.
Foto: Ingemar Gram.

Plantering vid Karlaplan 9A, augusti 1966. Foto: Ingemar Gram.